

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יור"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 170

מסכת בבא בתרא קנ"ח-קס"ד

בס"ד, י"ז אלול תשס"ב

השבוע בגליון

■ לשבח בן אדם - מתי, איך וכיצד
■ לשון הרע - על שום מה?
■ לימוד הבנים סגולה ליישוב טוב!!

■ חתול על קברו של המהר"ם מפאדובה
■ הזכרת שם האב בכתיבה

■ מדוע פוסקים הלכה כתלמוד הבבלי ולא כתלמוד הירושלמי
■ "גט" - מי נתן את הכינוי ומדוע

דבר העורך

"בחזקת אריה"

הוא ידע שזה עלול לקרות לו. ריצתו המהירה כשרגליו נתונות במנעלים נטולי שרוכים, הותירה אותו עם נעל אחת בלבד. נעלו השניה נותרה בפתח בית הנתיבות. לא היה סיפק בידו לשוב אחור ולהרימה. היה עליו להשיג את הרכבת היוצאת את העיר, בכל מחיר. כל חייו תלויים היו בה, ברכבת.

הרב שלמה זלמן עהרנרייך שליט"א מירושלים, מטיב לספר את המעשה ברגש רב. התרגשותו והתלהבותו ניכרים בעת שהוא פותח ומספר: "קראתי בימאות הדף היומי את הסיפור על שתי הכתונות שנתלו בבית האבלים, אשר מהם למדנו מסירות נפש לתורה מהי, ונזכרתי במעשה הבא ששמעתי בילדותי."

"בהיותי ילד", הוא מספר, "למדתי בתלמוד תורה "עץ חיים" שבירושלים. באותם ימים, לפני כארבעים שנה, שימש הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל כמנהל הרוחני של החדר. שעות רבות היה רבי אריה ישוב בקיטונו, ממנו היה יוצא לבחון את ילדי ה"תלמוד תורה", לסייע בידם ולעודדם. סיפורים רבים שמעתי ממנו באותם ימים. רבי אריה, בעל זקן לבן ארוך מידות ועיניים רחיקניות, היה נוסך בנו אהבת תורה ויראת שמים באמצעות המעשים והסיפורים, שאותם היה מזלף רכות על ליבותינו הצעירים, ואנו תלמי בו את עינינו והקשבנו. באחת הפעמים ביקש רבי אריה להגביר את חשקנו ללמוד ולהגות בתורה, ולשם כך הוא שיתף אותנו בחוויה אישית שחלפה עליו בימי חלוד.

צעיר לימים היה רבי אריה כאשר עבר את מפתן בית הוריו, כשפניו מיועדות לעבר ישיבת וואלאזין המעטירה. הוריו, עניים מרודים, שהפרוטה מהם והאלה, ציידוהו במנת חום הגונה, בתפילות ובתחנונים. מחוסר אמצעים הם לא רכשו עבורו כרטיס נסיעה ברכבת והעזר הצעיר נאלץ לעשות רגלי את הדרך לישיבה.

ימים ארוכים צעד רבי אריה בדרכים, עד שזכה להגיע לפתחה של ישיבת וואלאזין. אם חשב שכונה לו מעט מנוחה, אזי, מחר מאז גילה להוות את טעותו.

בתום יום הלימודים היו תלמידי הישיבה פורשים לשנת הליכה ב"פנימיית" הישיבה, שלא היתה אלא ספסלי בית המדרש. בחור בחור וספסלו. עם התחלת זמן הלימודים היו תלמידי הישיבה נאלצים "לתפוס" לעצמם חזקה על

המשך בעמוד הבא

המשך בעמוד הבא

לעילוי נשמת

הר"ר

ישראל יצחק כהן ז"ל

נלב"ע י"ח אלול תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר

מרת איטה רבקה

סקורניק ע"ה

ב"ר יעקב ז"ל נלב"ע כ"ב אלול תשל"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י ידידינו פרופ'

הר"ר יהודה גבריאל סקורניק

לעילוי נשמת

הר"ר

רפאל רפאלי ז"ל

ב"ר ניסן יהודה לייב ז"ל

נלב"ע כ"ב אלול תשכ"ב

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

ספסל, עליו הדביקו מודעה "בחזקת פלוני אלמוני". היו מתמידים שחלקו ספסל בשותפות עם מתמיד נוסף. כל אחד ישן חצי לילה... גורלו של רבי אריה לא שפר עליו. הוא אחר להגיע אל הישיבה מפאת הצעידה הרגילה הארוכה, וכך לא נותר ספסל עבורו.

ללא ספסל, הוא אומר, ללא מקום להניח את ראשו!

משראה כך, החליט להשיג מעט מצלצלים כדי שבתחילת תקופת הלימודים הבאה הוא יוכל לנסוע ברכבת מביתו, ולהספיק להגיע לישיבה בזמן כדי לתפוס ספסל לעצמו!

בין לבין, קינץ רבי אריה פרוטה לפרוטה, עד שעלה בידו לצבור ממון המספיק לרכישת כרטיס לנסיעה ברכבת.

חלפה עברה לה עונת הלימודים, ורבי אריה שב רגלי לביתו. הן כסף לנסיעה זו לא חסך. משעמדה תקופת הלימודים הבאה בפתח, עמד רבי אריה ונפרד רגשות מבני משפחתו, כשבכיון המצלצלים הנכספים, אשר באמצעותם ימצא לעצמו מקום לינה "מסודר".

התרגשות בני המשפחה גאתה, וכל אחד מהם הרעיק את ברכותיו ואת איחוליו על ראש הבן היקר. לפתע, שם רבי אריה לב כי תוך דקות ספורות הוא עלול להחמיץ את הרכבת שאמורה לצאת לדרכה וחלומה היקר יתנפץ למרגלות בית הנהיגות.

ניתן היה לשמוע את נשימותיהם החפוזות של ילדי תלמוד תורה "עץ חיים", בעת שישבו מול רבי אריה ליון, אשר תיאר להם את ריצתו החפוזת בתוך קהל רב. כיצד חפן את מטלטליו בידו האחת, ובידו השנייה אחז בכובעו לבל ישמט ממנו, והנה, שוד ושבר. נעלו השמאלית נשמטה מכף רגלו, אך צפירתה של הרכבת, אשר בשרה על יציאתה הקרובה לדרכה, האיצה בו להמשיך הלאה כשנעל אחת לרגלו.

לבסוף, הצליח רבי אריה לעלות על הרכבת, וכשנעל אחת בלבד לרגליו פסע הנער על מפתן הישיבה. הפעם היה לו ספסל "בחזקת אריה". **היו ימים**. היו ימים שבהם נדרשו מאדם כוחות נפש אדירים כדי לזכות ולטעום מצוף התורה. מי שחשקה נפשו בתורה נאלץ לעבור מסלול נסיונות וייסורים, אשר כל אחד מהם ראוי לידבר העורף בפני עצמו. אין לנו, לומדי הדף היומי, אלא להודות לבורא עולם, המאפשר לנו ללמוד תורה מתוך הרחבת הדעת, ללא ניסיונות כה קשים וטרחי רבתי המייגעת את נפשו של האדם.

בברכת התורה העורך

פנינים

דף קנח/ב אוריא דארץ ישראל
לימוד הבנים סגולה ליישוב טוב!
רבי אריה מספר, שלאחר עלייתו לארץ ישראל זכה לעמוד על אמינות הדברים בסוגייתנו. את הבנתו המחודשת תלה רבי אריה בכך ש"אוריא דארץ ישראל מחכים". בעל השל"ה הקדוש בספרו (ספר במדבר דברים - פרשת וזאת הברכה תורה אור ד') כותב בהקשר זה כי הארץ המובטחת, שסוגלת האויר בה להחכים ולפתח את השכל, ניתנה לנו כדי שנוכל לעמוד בה בתורה הקדושה וללמוד בה את בנינו בהצלחה ויחסי.

על פי זה, כתב, גם יובנו הפוסקים (דברים יא/ט) "ולמדתם אתם את בניכם וכו' למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם..." ומדוע תלה הכתוב את אריכות ימיו על האדמה המובטחת שהיא ארץ ישראל? זאת, מאחר שהמלמד בניו תורה בארץ ישראל מקיים בעצמו ובבניו את התנאי שעבורו קבלו את הארץ וממילא ביותר מגיע לו שהתורה תברכנו "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה"...

דף קנח/ב אוריא דארץ ישראל מחכים
אוריא דארץ ישראל מחכים
האדמו"ר מנור בעל "אמרי אמת" זצ"ל, ביקר מספר פעמים בארץ ישראל קודם שהתיישב בה. באחד מביקוריו התוודע למחלוקת שונות שאירעו אז בארץ.

כשחזר לפולין נשאל:
הלא אמרו "אוריא דארץ ישראל מחכים", יספר,

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

אכן, כאמור לעיל, בדרך כלל נפסקת ההלכה כדברי התלמוד הבבלי. אך מאחר שאין זה "כלל ברזל", ניתן למצוא במקומות מסויימים שהראשונים פסקו הלכה כתלמוד הירושלמי, וכגון, הרמב"ם אשר פסק במספר מקומות כתלמוד הירושלמי, כאשר דרכו סלולה יותר (מהרי"ק שורש ק' ומראה הפנים לירושלמי בבא מציעא פרק ח' הלכה ד'. ועיין בשדי חמד חלק ו' כללי הפוסקים סימן ב' שהאריך בענין זה).

דף קס/א גט פשוט

"גט" - מי נתן את הכינוי ומדוע

פרקנו, העוסק בדיני שטרות וגיטין ובדקדוקי כתיבתם, נקרא "גט פשוט". אף על פי שלרוב הכינוי "גט" נועד לציין שטר כריתות, מבהירים הרשב"ם ובעלי התוספות (ד"ה "גט פשוט") בסוגייתנו, כי כל שטר חוב נקרא "גט".

יש מהראשונים שכתבו, כי פירוש המילה "גט" הוא שטר, אלא שבני אדם התרגלו לכנות בשם זה רק את שטר הכריתות של האשה (רש"י גיטין סה"ב ד"ה "כתבו"). בעל ה"שלטי גיבורים" (תחילת גיטין) מציין כי הטעם לכך הוא על פי המסופר בירושלמי על אבן הנמצאת בכרכי הים ו"גטא" שמה, על שם שמגרשת את כל חברותיה.

לדעת ראשונים אחרים השם "גט" מיוחד בעיקרו לשטר כריתות הניתן על ידי הבעל לאשתו. יש שפירשו כי שטר הכריתות נתכנה כן על שם שיש לכתוב את הגט ב"ב שורות כמניין המילה **גט** (תוי"ט ריש גיטין בשם התשב"י. ועיי"ש שדחה את דבריו כמש"כ התוס' וכתב שלשון "גט" הוא בארמית וכתרגומו של אונקלוס "ספר כריתות - גט פטורי"). המהרי"ט אלגזי ("יקהלת יעקב" לשון חכמים אות קס"ג) נותן טעם נאה לכך שהמילה גט נבחרה ככינוי לשטר כריתות, כי האותיות ג' וט' אינן מופיעות בתנ"ך כשהן סמוכות זו לזו! אין, איפוא, מילה מתאימה יותר לסמל את הפירוד הנעשה על ידי שטר הכריתות, מאשר המילה גט.

הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א מוצא לנכון לחבר שני הסברים אלו למקשה אחת. תחילה, הוא מעיר, כי הוא בדק ומצא - שנים רבות לפני המצאת המחשב! - צירופי אותיות נוספים שאינם מופיעים בתנ"ך, והם: ג-ק, ז-ט, ז-צ, ס-צ. מדוע אם כן נבחר צירוף האותיות ג' ט' כדי להרכיב את המילה הבאה לסמל את שטר הכריתות? אין זאת, אלא שביקשו לבחור מילה המסמלת את שני הדברים יחדיו, הן את י"ב השורות אשר יש לכתוב בשטר הכריתות, והן את הפירוד שיוצר שטר זה בין בעל לאשתו, ולכן בחרו את המילה גט! ("יטעמא דקרא"א פרשת כי תצא).

אגב, נציין לגבי כתיבת י"ב שורות בגט, כי הרמ"א ("ישולחן ערוך" אבה"ע סי' קכ"ה סעי' י"ב) מכשיר גט שלא נכתב בי"ב שורות כנדרש, לפחות במקום אשר מסיבה כל שהיא אין אפשרות לחזור ולכתוב גט נוסף, או כאשר מעשה הגירושין הסתיים (בית שמועל שם סי"ק י"ט). לדעת הרשב"א יש להכשיר את הגט לגמרי, והוכחתו מן הנאמר במשנה (גיטין פ"ב מ"ג) שאפשר לכתוב גט על עלה של זית. ברור לכל, כי בגט זה אין מקום ל - 12 שורות... (שו"ת הרשב"א ח"א סי' אלף ר"כ, ועיי' בביאור הגר"א שם סי"ק י"ד).

דף קסא/ב רב צייר כוורא

חתול על קברו של המהר"ם מפאדובה

בשנת תשמ"ט ביקר יהודי בשם ר' חיים איכנשטיין בעיר פאדובה שבאיטליה. בבואו לעיר זו עלה ר' חיים על קברם של המהר"ם מפאדובה [נפטר לפני כארבע מאות וארבעים שנה] ושל בנו, ולתדהמתו הרבה הוא גילה ציור של חתול על מצבותיהם! מיד, יצר ר' חיים קשר עם רב העיר אשר פתח לפניו חוברת בכתב איטלקי העוסקת ב"משפחת קאצנעלנבויגן", הלא היא משפחתו של המהר"ם מפאדובה, ובחוברת זו מסופר, כי חותמם של בני משפחה זו היה חתול. אכן, בשפת האידיש החתול מכונה "קאץ" ולא מן הנמנע כי זהו המקור לשם משפחתם - **קאצנעלנבויגן** - בתרגום חופשי לעברית: "מרפקו של החתול".

המעשה כולו הובא לידיעת הגאון רבי מנשה קליין שליט"א (שו"ת "משנה הלכות" חלק י"ג סי' קכ"ד), אשר כתב, כי לדעתו יש להותיר את המצבות על כנן, מאחר שמסתבר כי זו היתה צורתן מימים ימימה. הגאון הפנה את ר' חיים אל דברי סוגייתנו, בה מסופר, כי היו שחתמו את שמם על ידי ציור צורה מסויימת, כגון, רבי חנינא צייר ענף דקל, רב צייר צורת דג ורבה בר הונא צייר תורן של ספינה. הגר"מ קליין שליט"א הסביר, כי בזמנם לא נהגו לכנות אנשים בשמות משפחה, וכל אדם נקרא בשם שניתן לו בעת לידתו. לפיכך, כל אדם בחר לעצמו ציור או צורה כחותמת והיא ייחדה אותו, והכל ידעו כי הוא החותם.

הגאון מציין, כי מנהג זה התפתח בעקבות דברי סוגייתנו ש"לא חציף אינש לשוויה לשמיה דאבוה סימנא". היינו, מאחר שהחתמה נועדה לזהות את החותם, לפיכך, אדם בעל שם נפוץ, כגון, יהודה, לא היה חותם את שמו, שהרי הוא אינו כה מוכר עד שהכל יידעו שהכוונה ליהודה מסויים. אמנם, היתה אפשרות שאדם יזהה את עצמו על ידי שיחתום את שמו של אביו שהוא כבר מוכר יותר לציבור, אך מאחר שאין זה מכבודו של האב להשתמש בשמו לצורך חתימה וזיהוי, אימץ כל אחד לעצמו ציור או צורה אשר בה הוא היה חותם.

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

לפיכך, מסיים הגר"מ קליין שליט"א, מסתבר שבעת פטירתו של המהר"ם מפאדובה ציירו חתול על קברו, משום שבצורה זו הוא השתמש כל ימיו לחתימה. אמנם, בנו יכול היה לכתוב על גבי המצבה "כאן נטמן רבי מאיר חתול", אך אין זה מכובד וראוי, ולפיכך, הוא חקק צורת חתול על מצבתו, וכך גם נהגו עמו בניו אחריו. כחלוף שנים, כאשר משפחות כונו לפי שמות משפחה, אימצו בני משפחתו את השם "קאצנעלבווגן" לזכר חתימת החתול של ראש משפחתם הדגול. ניש לציין כי השערות של הגר"מ קליין שליט"א, אינה עולה בקנה אחד עם המקובל כי מהר"ם נקרא באיטליה "קאצנלבונין" על שם עיר הולדתו ממנה הגיע. גם בנו נקרא כך, אך נכדו הדגול, ר' שאול, שנשלח ללמוד תורה בפולין, ושם נשא לאשה את בת הפרנס והמנהיג של בריסק דליטא ונשאר לגור שם, שוב לא נקרא בשם "קאצנלבונין" אלא "וואהל", על שם האגדה המפורסמת אודות בחירתו ליום אחד כמלך על מדינת פולין. "וואהל" - בחירה.

הזכרת שם האב בכתיבה: כאמור, סוגייתנו מתייחסת לחתימת שם האב בלבד, היינו, שאדם בשם 'חיים' לא יחתום את שם אביו 'יהודה' כסימן לזיהוי. מלבד זאת, כידוע, משום כבוד האב, אסור לאדם לקרוא לאביו בשמו (רמב"ם הל' תלמוד תורה פ"ד הל' ג'), אלא שדנו הפוסקים אם כתיבת שם האב בתוספת תואר כבוד מותרת, מאחר שאין בכך זלזול בכבוד האב.

ה"ם של שלמה" (קידושין פ"א ס"ה) מציין את דברי הפוסקים שהוכיחו מרבי יעקב בעל הטורים שמותר לנהוג כן, שהרי הוא כתב פעמים רבות: **"אדוני אבי הרא"ש"**. הרי לנו, כי על ידי הקדמת תואר כבוד לשם האב, מותר לכתוב את שמו. אלא, שהיש"ש דחה את ראייתו, שהרי בעל ה"טור" אינו מציין את שמו המלא של אביו, כי אם את ראשי התיבות המרכיבים את שמו, ולא עוד אלא ששם זה - הרא"ש - גם מתפרש כביטוי לכך, שאביו משמש כראש לכל שבטי ישראל. [נ"ע בפוסקים שדנו אם היש"ש דחה את הראיה אך הוא מסכים עם גוף ההלכה, ועיי' "שדי חמד" מערכה כ' כלל ק"ד ושו"ת "אגרות משה" יו"ד ח"א ס"ה קל"ג].

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (שם) מעיר, כי אמנם בעל ה"טור" נהג לכתוב את שם אביו הרא"ש בראשי תיבות, אך כאשר נבדוק כיצד כתב הרא"ש בעצמו את שם אביו, נמצא, כי פעמים רבות הוא כתב "אשר בן יחיאל". כך גם הרמב"ם, שכתב במספר מקומות **"אני משה בן מימון"** וראשונים נוספים. לפיכך, מסיק הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, כי אין איסור לכתוב את שם האב, וכל שכן אם מזכירים את שמו בתוספת תואר כבוד.

אמנם, בשו"ת **"דברי חיים"** (ח"ב השמטות ס"ה מ"ג) מציין כי אינו מבין כלל על מה הנידון. שכן, אמנם אסור לאדם לחתום בשמו של אביו בלבד מבלי לציין את שמו שלו, אך ודאי ראוי אדם לכתוב **"אני יוסף בן יעקב"**, שהרי אינו משיך לעצמו את שם אביו, אלא כותב שהוא בנו.

הבן יקיר לי אפרים: ונסיים במנהגו של רבינו ברוך ב"ר שמואל ממגנצא, בעל "ספר החכמה", אשר כיבד את רבו ר' אפרים ב"ר יצחק מרגנשבורג באופן מופלג, ומעולם לא כינהו בשמו, רבינו אפרים, אלא **"רבינו יקיר"**, על שם הפסוק (ירמיה לא/ט) **"הבן יקיר לי אפרים"** (ראה שו"ת מהר"ל סי' פ"ו ובחיד"א שם הגדולים) תוספת פליטת סופרים - מערכת ש).

דף קסד/ב כלך מלשון הרע הזה

לשבח בן אדם - מתי, איך וכיצד

בסוגייתנו מסופר שרבי גער פעמיים ברבי שמעון בנו. תחילה, רבי אחז בידו גט כריתות ומשנוכח שהגט אינו לרוחו, הוא העיר על כך לבנו, שהשיב לו **"לאו אנא כתבתי, ר' יהודה חייטא כתביה"**. גער בו רבי, והעיר לו שהיה לו לומר שלא הוא כתבו, מבלי לציין מי כתבו. לאחר מכן, אחז רבי ספר תהילים בידיו, ואמר: **"כמה מיושר כתב זה"**, הפעם ציין בנו את ר' יהודה חייטא לשבח וסיפר, כי הוא בעל הכתב הנאה. אולם, גם הפעם גער בו אביו, משום דברי רב דימי אחוה דרב ספרא, ש"לעולם אל יספר אדם בטובתו של חבירו, שמתוך טובתו בא לידי רעתו".

המעין בדברי הרמב"ם (הל' דעות פ"ז הל' ד') מוצא עצמו תמה, שכן, הרמב"ם כותב: **"וכל המספר בטובת חבירו בפני שונאיו הרי זה אבק לשון הרע, שזה גורם להם שיספרו בגנותו"**. לכאורה, מדבריו אלו משמע, שאין איסור לספר בשבח הזולת אלא בפני שונאיו שעלולים לספר בגנותו כתוצאה מדבריו. מדוע אם כן, גער רבי בבנו כאשר הלה שיבח בפניו את ר' יהודה חייטא. התשובה לכך טמונה בפירוש המשניות לרמב"ם (אבות שם) המפרש, כי רבי גער בבנו משום שהוא שיבחו ברבים, והיה עליו לחשוש שמא אחד מן הציבור אינו מחבב את ר' יהודה חייטא, ומתוך כך יבוא לספר בגנותו.

הרשב"ם (ד"ה "בא לידי רעתו") ורבינו גרשום מבארים, שאסור להרבות בשבחו של הזולת, שכן, יש לחשוש שמא מתוך רוב דברי השבח עלולים השומעים לומר, כי אכן, פלוני אדם הגון הוא, אבל... ("חפץ חיים" כלל ט' א'). על ביאור זה הקשו ה"מגן אברהם" והמהרש"א, מדוע גער רבי בבנו, הרי רבי שמעון לא האריך בשבחו של יהודה חייטא. בעל הפירוש **"זרע חיים"** על ה"חפץ חיים" (כלל ט') כותב, שיתכן שכאשר רבי הקדוש שיבח את כתב ספר התהילים שבידיו, נחשב הדבר לשבח

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

איפוא, דבר מה מחכים מהמתרחש בארץ הקדושה. אמת, ענה: אויר ארץ ישראל מחכים. אבל הלא "סייג לחכמה שתיקה"...

דף קס"ב והו קפדי טובא

הדגים החרוכים שחרו מליוני בני אדם
רבי משה רוזנשטיין זצ"ל, משגיח בישיבת לומז'א בפולין, סיפר את הסיפור הבא, אותו שמע ממקורות מוסכמים:
מלחמת העולם הראשונה, שנמשכה כארבע שנים, פרצה ביום תשעה באב תרע"ד, והותירה את אדמת אירופה חרוכה ושרופה, מקברת את מליוני מתיה.

קודם לכן ניהל שר החוץ הרוסי - סזונוב, משא ומתן עם ממשלת גרמניה. הגרמנים דרשו שרוסיה תבטל את הגיוס הצבאי שפתחה בו. לו היה סזונוב רגוע ונינוח והיה עונה להם בשפה רכה, יתכן כי המלחמה היתה נדחית או מתבטלת לגמרי. אבל דא עקא: סזונוב אהב דגים מטוגנים...

מה לדגים המטוגנים ולתרועות מלחמה? ובכן, השר התכוון לשבת לסעודתו, וצויה על המשרתת להכין את המטעמים אשר אהב. זו, למזלה הרע, הקדיחה תבשילה, הדגים כמעט נשרפו וסזונוב כעס ורתח על המשרתת. והנה, תוך כדי סערת זעמו נשמע צלצול מכשיר הטלפון, כשמעברו השני של הקו נציג גרמניה למשא ומתן...

סזונוב הנרגז ניהל את השיחה בטון 'המשך' לקולי הקולות שהומטרו מפיו קודם לכן על המשרתת. כמובן, שהגרמני לא טמן פיו בצלחת... בתום השיחה המתוחה, עוד באותו לילה, ליל ט' באב, פרצה המלחמה הנוראה... מה נורא הכעס! (הסר כעס מליבך/אהבת מישרים)

דף קס"ב/ב מלאחו בקרובים כשר ואל תתמה שהרי אויר סוכה פוסל בשלשה...

כל התורה מקשה אחת

הגר"מ מולאזין, מפרש בספרו "רוח חיים" על מסכת אבות (פרק ה' משנה כ"ב) את דברי בן בג בג: **"הפוך בה והפוך בה דכולה בה"**, שאין לתלמוד תורה שיעור, ויש לעסוק בכלה, כי ניתן בתורה להסיק הלכה אחת מהלכה אחרת: **"למשל, מדין סוכה יכולים להוציא להיתר עגונות"**.

הגר"מ קנייבסקי שליט"א כשנשאל פעם איזו מהלכות סוכה ניתן להוציא ממנה לענייני התרת עגונות, הצביע מיד על מנהגו, המקישה מהלכות סוכה להלכות גיטין. לפסילת גיטין ולהכשרתם יש השלכות ישירות על היתרי עגונות... ("סוכת רחל")

דף קסד/ב כלך מלשון הרע

לשון הרע - על שום מה?

כל שפה נקראת על שם העם הדובר בה, כגון, לשון יוונית, לשון רומית וכדומה. לא לחינם שפתם של הולכי רכיל מכונה **"לשון הרע"**. הרכילות היא שפתו של הרע... (הגה"צ רבי בן ציון במברגר זצ"ל, מנהל רוחני של ישיבת פוטוביז)

דף קסד/ב ועיון תפלה

סגולת ספר הגן

ה"מגן אברהם" ("שולחן ערוך" או"ח סי' צ"ח) מביא בחיבורו: **"כתוב בספר הגן, לבטל מחשבה רעה בשעת התפלה יאמר ג' פעמים פי פי ואחר כך ירוק ג' פעמים, ולא ירוק לגמרי אך בדרך נחת, והלשון תהא בין שפתים בשעת הרקיקה ובדאי תלך המחשבה עכ"ל"**. ואינו נראה לי לעשות זה בתוך תפלת שמונה עשרה, דהוי הפסק, ומי יודע אם רפואה בדוקה היא".

לפני כמאה וחמישים שנה נתפס צעיר משכיל, שהתפרסם לאחר מכן בשם לילינבלום, לסטולה זו, והוא כתב מאמר מלגלג בעיתון "הלבנון", בו גיחך על הסטולה לגירוש מחשבות רעות, עפ"ל.

הגאון רבי מרדכי גימפל יפה זצ"ל, אב"ד ראזיטא, ביקש מחתנו הגאון רבי יוסף זכריה שטרן זצ"ל, אב"ד שאויל, להשיב מענה כהלכתו למחורף ומגדף זה, כדי שצעירים תמימים לא יפלו ברשתו. הגר"ז שטרן ביאר על פי מקורות, כי המילה **"פי"** היא ראשי תיבות **פלטו - יוסף**. שניהם, יוסף הצדיק ופלטו בן ליש (עיי' סנהדרין יט"ב) התגברו על יצרם ועמדו בניסיון. לפיכך, המבקש לגרש מחשבות רעות ממוחו, סוגלה לו להוכיח את שמם (תשובה זו נדפסה בסוף ספרו "זכר יוסף") בקונטרס תהלוכות האגדות פ"ו.

נקודות הפצה בחו"ל
אנגליה לונדון: יחזקאל אברם 08700-416000 (מקומי)
מנצ'סטר הר"ר שמואל קאהן 07976402928
בלגיה: הר"ר יעקב סנדורביץ 0475-263759
צרפת: הר"ר יהודה בוכינגר 333-88140301
ארה"ב ניו יורק: משפ' פרי 201-871-5850
לוס אנג'לס: הר"ר שמואל לוינגר 818-5098880
מונטריאל: הר"ר שמואל צבי לקס 514-2744160
ברזיל: הר"ר יהושע פסטרנק 011-30513955
שווייץ הר"ר רפאל מוסבכר 014620030
בארצות הברית ניתן לקבל את הגליון
"מאורות הדף היומי" בעברית או באנגלית
מידי שבוע-בדואר לפרטים בטל. 718-253-6218

כתובת המערכת
רחוב חתם סופר 3 בני ברק ת.ד. 471
טל. 03-6160657 פקס. 03-5780243
מחלקת מנויים
המעוניינים להצטרף למנויי "מאורות הדף היומי" בעברית או באנגלית
בדואר: נא לפנות לטל. 03-616-06-57
בדואר אלקטרוני: נא לפנות
dafyomi@hadaf-hayomi.com
בפקס: נא לפנות לפקס 03-574-82-72

עונג שבת

פרשת נצבים-וילך
"הנסתרות לה' אלו קינו" (כט/כח)
• **מתי יש עדיפות שהחתן לא יגור בעיר חותנו**
• **קבורה בבית קברות נכרי, או שריפת הגופה?**
"ושבת עד ה'" (ל/ב)
• **ייחודיותו של גנג יהודי**
"בספר התורה הזה" (ל/א)
• **גניית ספר תורה בארון הקודש של הקראים**
• **המזיק על ידי עין הרע, חייב לשלם?**
"לא בשמים היא" (ל/ב)
• **מדוע פסק הרמב"ם בניגוד לדעתו של רבה בר נחמני?**
• **כיצד הכריע הסמ"ג על פי חלום?**
"כתבו לכם" (לא/ט)
• **מדוע כותבים בלשון הקודש מימין לשמאל?**
על נושאים אלו ועוד רבים אחרים תוכל לקרוא בספרי "מאורות הדף היומי"-ד' חלקים עם מפתחות לפרשת השבוע ניתן להשיג בחנויות הספרים להזמנות חייג:

03-61-60-657

לעילוי נשמת הר"ר ראובן גומבו ז"ל
ב"ר צבי ז"ל וזוג' מרת פראדל גיטל ע"ה
ב"ר שמואל ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.

גדול ומרובה, ולפיכך, אסור היה על בנו לומר של מי כתב זה שמא יביא הדבר לידי גנותו [ועייש ששאר עדיין בצ"ע].

הרש"ש (שם) כותב, כי יתכן שלאחר שנודע לרבי יהודה הנשיא כי הגט שאינו לרוחו נכתב על ידי ר' יהודה חייטא, שוב אין לומר דברי שבח על ר' יהודה חייטא בפניו. המהרש"א מציין גם הוא, כי יתכן שבשעה שרבי החזיק בידיו את ספר התהילים, לא היה ראוי להזכיר בפניו כי הוא נכתב על ידי ר' יהודה חייטא, מאחר שבאותה שעה הוא נזכר שר' יהודה חייטא גם כתב את הגט שאינו לרוחו, ונמצא שגנות היה לו בכך ששיבחוהו.

להלכה, כתב ה"חפץ חיים" (שם) שיש להחמיר כשני פירושי הראשונים. במשנה במסכת אבות (פרק ב' משנה ח') מסופר שרבן יוחנן בן זכאי שיבח את תלמידיו באופן מופלג. בעל ההגהות מימוניות (על הרמב"ם שם) תמה על כך, שהרי אסור לאדם לשבח את זולתו בשבחים כה רבים. אולם, מדברי רבינו יונה (ישערי תשובה" שער שלישי אות רכ"ו) נמצאנו למדים, כי "אדם אשר כבר הוחזק לבני עמו ונודע אשר הוא אדם כשר ולא נמצא בו רעה ואשמה, גם על פני שונא ומקנא יש לשבחו, כי לא יוכל לגנותו" (הואב ב"חפץ חיים" שם סי' ב'). יתכן, שלפיכך לא נמנע רבן יוחנן בן זכאי לשבח את תלמידיו.

אין לחתום מאמר זה ללא ציטוט של דברי המאירי בסוגייתנו, המייצץ: "וצריך להזהר בעניינים אלו הרבה, מפני שהם דברים המצויים להכשל בהם, עד כמעט שאין אדם נמלט מהם".

לעילוי נשמת
הר"ר **דוד אייזיק מושקוביץ** ז"ל
ב"ר מאיר ז"ל נלב"ע י"ט אלול תשי"ט
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י חתנו ובתו
הר"ר **אריה באום** ורעייתו שיחיו

לעילוי נשמת
מרת **אסתר לאה פרידברג** ע"ה
ב"ר שמעון הכהן ז"ל נלב"ע י"ח אלול תשל"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצחה ע"י בנה ידידינו
הר"ר **דב יצחק פרידברג** ומשפ' שיחיו
אנטוורפן

לעילוי נשמת
מרת **לאה יהודית גלברט** ע"ה
ב"ר יצחק ז"ל נספתה בשואה י"ז אלול תש"ב
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצחה ע"י בנה
הר"ר **אליעזר דוד גלברט** שיחיו

לעילוי נשמת
הר"ר **יחזקאל מונדרר** ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל נלב"ע כ"ב אלול תשנ"ג
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י בנו
הר"ר **דוד מונדרר** ומשפ' שיחיו פתח תקוה

כל הקודם זוכה להנצחה בזכרון נצח

מפעל "נר תמיד" להנצחת נשמות בש"ס "מאורות הדף היומי"

מתוך מכתב ברכת הגאון
רבי **שמואל ואזנר שליט"א**
רב אב"ד ור"מ זכרון מאיר - ב"ב

כמה גדולים מעשיהם של העומדים
בראש המפעל הקדוש "מאורות הדף
היומי", אשר מרחיב את מעגל לומדי
הדף היומי בשיעורי תורה בעל פה
ובתורה שבכתב, לכן יש לקדם בברכה
מרובה את רעיון לרכוש זכות לעילוי
נשמה בלימוד הדף, כפי שצוין
בתחתית העמוד. שאותו הדף נלמד ע"י
אלפי ישראל יעלה לזכות אותה נשמה,
וזכות לימוד התורה תושע ותגן לכל
המסייעים בדבר, להגדיל תורה
ולאדירה

בפקודת מרן שליט"א
שמואל אליעזר שטרן

י"ז אלול תשנ"ג
ש"ה

תכנית "ש"ס מאורות" יוצאת
עכשיו לאור עולם להפצתו
במאות בתי כנסת בהם
משתתפים אלפי לומדים
בשיעורי הדף היומי.
מפעל זה מאפשר לכם לזכות
בהזדמנות מיוחדת להנצחת
"זכור - נר תמיד" לזכות
יקיריכם ז"ל שתהא נשמתם
צורה בינינו, החיים [ת.נ.צ.ב.ה.
נר תמיד זה ימצא מנוחה
נכונה בדיבוב שפתי הישנים ע"ה
על ידי הכללתם של הנשמות
הטהורות בצרור החיים, יחד
כולם כאחד עם לומדי תורת
החיים.

לפרטים והרשמה: טל: 03 6164725, 03-6160657 פקס: 03-5780243